

TANÍTÓI KÉZIKÖNYV

A TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL című 1. ÉS 2. OSZTÁLYOS MUNKATANKÖNYVEK HASZNÁLATÁHOZ

TANMENETJAVASLATTAL, ÓRAVÁZLATOKKAL

KÉSZÍTETTÉK:

UJHELYINÉ DR. PETŐ ÉVA és MESTERHÁZY FERENC

Dinasztia Tankönyvkiadó, 2004

Írta:
Ujhelyiné dr. Pető Éva
és
Mesterházy Ferenc

Felelős szerkesztő:
Török Ágnes

Tördelés:
Szücs Bt.

A kiadó a kiadói jogot fenntartja

© Mesterházy Ferenc, Ujhelyiné Dr. Pető Éva, 2002

ISBN 963 657 348 4

Dinasztia
TANKÖNYVKIADÓ

Felelős vezető:
Ballér Judit ügyvezető igazgató

1155 Budapest, Tóth István utca 97.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, a technika és életvitel tantárgyról	5
2. Felkészülés a tanításra	5
3. Az ellenőrzés és értékelés sajátosságai	5
4. Új művelet tanítása	6
5. Az anyagátalakítással, megmunkálással kapcsolatos, a technika és életvitel tanításának minden szintjén fontos alapelvek	6
6. Az 1. osztályos munkatankönyv	7
<i>Anyagok a környezetünkben</i>	7
Az anyagok eredete	8
Az agyag	8
A papír	9
A textil	9
Anyagvizsgálat 1–2.	9
Természetes, rostos anyagok	12
<i>Építés</i>	12
<i>Közlekedés</i>	13
7. Az 1. osztályos tanmenetjavaslat	14
8. A 2. osztályos munkatankönyv	22
<i>A környező világ</i>	22
<i>Közvetlen környezetünk</i>	22
<i>Tervezés, az anyagok felhasználása</i>	22
Az agyag	22
A papír	23
A textil	23
Természetes rostos anyagok	23
<i>Tervezés, építés</i>	24
<i>Közlekedés</i>	24
9. A 2. osztályos tanmenetjavaslat	24
10. Óravázlatok	34
Ajánlott irodalom	39

1. BEVEZETÉS, A TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL TANTÁRGYRÓL

A technika tantárgy feladata, hogy tükrözze a tanulók felé a természet és a technika (az ember alkotta világ), valamint a társadalom és a technika fejlődésének törvényszerűségeit, múltbeli és mai kapcsolatait. Olyan életmódra nevel, amely magában foglalja az összetett (természeti, társadalmi, technikai) környezettel való harmonikus viszonyt; segít kialakítani az ehhez nélkülözhetetlen rendszerszemléletű gondolkodást. Végül soron hozzásegíti a tanulót a legfontosabbhoz, a környezetgazdálkodó szemlélet elsajátításához. A tantárgy fontos sajátossága a *szintetizáló jelleg* (amely több, mint tantárgyi koncentráció), sokféle természettudományos terület és a történetiség együttes megjelenésében testesül meg.

A technika és életvitel tantárgy tanítása során fejlesztendő főbb képességek területei:

- a *kommunikációs* képességek
(beszélgetés, olvasás, anyaggyűjtés, írás, rajzolás, műszaki ábrázolás, szaknyelv használata, közlekedési jelzések, képek, rajzok elemzése)
- a *megismerő (kognitív)* képességek
(az információk felfogása, megértése, feldolgozása, értékelése, a legmegfelelőbb megoldások keresése – kreativitás)
- a *cselekvési* képességek
(a megszerzett ismeretek gyakorlatban való alkalmazása, cselekvésen keresztüli ismeretszerzés, finomozgásos tevékenységek végzése)

Az alsó tagozaton dominál a tapasztaláson alapuló ismeretszerzés. Ennek ellenére „A technika és életvitel” készségtárgy jellege csökkent, mert legalább annyira közismereti is, hiszen segítségével az egész emberiség környezetalakító tevékenységét, annak jellegzetességeit mutathatjuk meg.

Ennek érdekében (az éppen érvényes oktatási dokumentumok hangsúlyeltolódásait figyelembe véve) *a tantárgy tanítása során meg kell jelenjen:*

- a tudatos, tervszerű átalakító tevékenység (tulajdonságvizsgálatok, felhasználási lehetőségek, tervező folyamatok) az anyagokhoz való hozzájutás (eredetük), a keletkező hulladékok elhelyezésének megismerésével, annak tervezésével;
- az algoritmikus gondolkodás kialakítása a technológiai szemlélet érvényesülésével;
- a problémamegoldás, kreativitás fejlesztése (probléma-felismerés és a lehetőségek összekapcsolásával, megoldási algoritmusok tervezésével);
- a kéz ügyesség kiművelése.

2. FELKÉSZÜLÉS A TANÍTÁSRA

A tantárgy sajátosságaiból (manualitás, összetett anyag- és eszközigény) eredően a felkészülésnek két szintje van.

1. *szint:* Feltétlenül szükséges jóval az új tanév kezdete előtt (az előző tanév végén) a következő évfolyam tanmenetének elkészítése, tanulmányozása a szükséges anyagok és eszközök időben való beszerzése, megrendelése, a hozzájutás lehetőségeinek megismerése céljából.
2. *szint:* A tanítási órára való közvetlen felkészülés:
 - a) a munkadarab (ha lesz ilyen az órán) előzetes elkészítése;
 - b) az óra menetének megtervezése;
 - c) a szükséges anyagok, eszközök előkészítése, szemléltető anyag elkészítése.

3. AZ ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS SAJÁTOS SÁGAI

A technika és életvitel tanításának fontos specifikuma a gyakorlati tevékenység folyamatos ellenőrzése és értékelése.

Fontos, hogy a tanulók a munka megkezdése előtt megismerjék az értékelés szempontjait, melyek tevékenységüket segítik, irányítják. A szempontok meghatározása történhet akár a tanulókkal való közös megbeszélés során is, fontos, hogy a munkavégzés alatt a gyerekek végig láthassák (táblán, fólián).

Az értékelés szempontjai lehetnek:

- mérési, megmunkálási pontosság;
- összeállítás, összeszerelés pontossága, gondossága;
- működőképesség, funkcióinak való megfelelés;
- ötletesség (a tervezéskor és a továbbfejlesztés során is);
- szépség, külső megjelenés, tisztaság (pl.: ragasztáskor);
- a terv, elképzelés és a megvalósulás egymásnak való megfelelése stb.

A szempontokon túl a gyakorlati tevékenységek értékelése során feltétlenül figyelembe kell venni a tanuló egyéni adottságait, a munkavégzéshez való hozzáállását, érdeklődését, erőfeszítését, amivel a nem anynyira sikeres alkotás ellensúlyozható.

Értékeljük nagyra a szorgalmi feladatok elvégzését, gyűjtőmunkát, egyéb, a témához kapcsolódó tevékenységet (pl.: a tanmenetben jelölt kiegészítő feladatokat).

Domináljon a pozitív megerősítés, a sikerélményhez való juttatás.

Igen fontos munka közben a folyamatos ellenőrzés, a hibák, típushibák azonnali javítása, a balesetveszély csökkentése érdekében, illetve a felmerülő egyéni ötletek megvalósításának segítésére.

A tanuló értékelésének egyik fontos összetevője legyen a tanórai aktivitás, az óra bevezető részében való közreműködés.

4. ÚJ MŰVELET TANÍTÁSA

Fontosnak tartjuk az oktatási feladatok közül kiemelni az új művelet megtanításának sajátosságait. Az egyre több anyag és megmunkálási művelet ismerete alapfeltétele, eszköze a kreativitás kibontakozásának. A tanulók ezek birtokában lehet csak képesek egyre önállóbban technikai problémák megoldására, műveleti sorrendek összeállítására, megoldási javaslatok adására. Ez az egyik legfontosabb specifikuma a technika és életvitel tanításának (a munkadarab tehát nem cél, hanem eszköz).

Az új művelet tanításának lépései:

- tanítói bemutatás (magyarázat és szemléltetés)
Történhet pl.: a táblánál mindenki előtt, vagy az osztály, esetleg az osztály egy részének összehívásával egy asztalhoz. Új eszköz esetén fontos sajátosságainak bemutatása, szakszerű, pontos, balesetmentes használatának megismertetése.
- a művelet tanulókkal való gyakoroltatása
Soha ne az értékelt munkadarabon végeztessünk új műveletet, adjunk lehetőséget (pl.: hulladékon) annak kipróbálására.
- folyamatos tanítói ellenőrzés, hibajavítás, akár a tanulók újbóli összehívásával és a művelet újra bemutatásával
- ismert, begyakorolt művelet önálló alkalmazása.

5. AZ ANYAGÁTALAKÍTÁSSAL, MEGMUNKÁLÁSSAL KAPCSOLATOS, A TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL TANÍTÁSÁNAK MINDEN SZINTJÉN FONTOS ALAPELVEK

I.

Minden anyagfelhasználás kapcsán feltétlenül tisztázni kell, hogy az ember által használt anyagok forrása, lelőhelye a természetes környezet és annak élőhelyei. (A 6–10 éves gyerekek hajlamosak a világot funkcionális szemlélettel nézni → pl.: a lécs nem a szertárban és nem is a barkácsboltban terem).

Ez nélkülözhetetlen összetevője a környezetgazdálkodó szemlélet kialakításának.

II.

Összetétel, szerkezet (anyag) → tulajdonságok → felhasználhatóság (az anyag szerepköre)

Az anyagátalakító tevékenységek során mindig fontos az anyagok ismerete, vizsgálatukkal tulajdonságaik felderítése, és a tulajdonságok által megengedett felhasználásuk.

III.

Ugyanilyen fontos a felhasznált anyagokból keletkező hulladékok kezelésének a megtervezése, az újrahasznosítás fontosságának hangsúlyozása. Hiszen a hulladékokat a környezetbe juttatjuk vissza.

Igen hasznos lenne az osztályteremben a papírhulladék állandó szelektív gyűjtése (akár használt papírdobozban) és papírgyűjtésig való tárolása (ebbe nem gyűjthető papír zsebkendő és papírszalvéta). Mivel – általában – településeinken még sajnos nincs szervezett szelektív lakossági hulladékgyűjtés, a papíron kívül még mással nem tehetjük ezt (2002-es állapot). Rendkívül fontos a takarékos anyagfelhasználás tudatosítása is.

IV.

Az anyagok tulajdonságvizsgálatánál MINDEN TANULÓ kapjon anyagmintát, mindenki közvetlen tapasztalással ismerje meg az anyagokat.

V.

Mínél korábban jelenjen meg az elkészítési műveletek sorrendjének önálló tanulói megtervezése (a rendelkezésre álló anyagok, eszközök és az elkészítendő dolog ismeretével). Ez a problémamegoldás fejlesztésének egyik legfontosabb mozzanata.

VI.

Minden tananyag tanításánál törekedjünk a történetiség (technikatörténeti vonatkozások) megjelenésére.

6. AZ 1. OSZTÁLYOS MUNKATANKÖNYV

Általános tanácsok a munkatankönyv használatához:

1. Törekedjünk a piktogram-rendszer mielőbbi megismertetésére!
2. Az azonos témakörök azonos lapszélszínnel jelennek meg (a tartalomjegyzékben is jelölve).
3. A mellékletek használata nélkülözhetetlen a feladatok sikeres végrehajtásához.

Témakörök és ajánlott óraszámok:

1. Anyagok a környezetünkben (21 óra)
 - Bevezetés, az anyagok eredete: 1 óra
 - Az agyag: 4 óra
 - A papír: 6 óra
 - A textil: 5 óra
 - Anyagvizsgálat: 2 óra
 - Természetes, rostos anyagok: 3 óra
2. Építés: 10 óra
3. Közlekedés: 6 óra

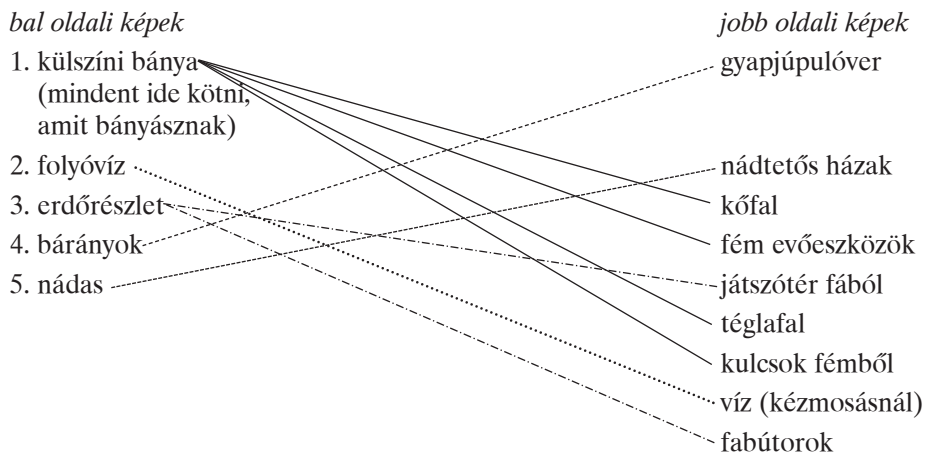
ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

A témakör tanítása jól szolgálja a közvetlen tapasztalás útján való ismeretszerzést, a megfigyelőképesség fejlesztését, a rengeteg anyag megismerésével, vizsgálatával, összehasonlításával. A manualitás fejlesztését a sokféle művelet, munkafogás, eszköz elsajátításával, használatával.

A környezettudatos magatartás kialakítását az anyagok származási helyének megismerésével, a takarékos anyagfelhasználással, a keletkező hulladék megfelelő kezelésével. A problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztését az algoritmikus feladatmegoldással és a műveleti sorrend egyre önállóbb tervezésével.

AZ ANYAGOK EREDETE (1. ÓRA)

Tanítói irányítással megbeszélés után a mkt. 5. oldalán össze kell kötni a bal oldali oszlop képeit, az anyagok származási helyeit a jobb oldali képsorral, a különböző anyagokból készült eszközökkel, tárgyakkal.

AZ AGYAG

Fontos tanácsok: A Kerettanterv (és a NAT is) kifejezetten agyag megmunkálását írja elő, ne használjunk helyette gyurmát, vagy sóliszt gyurmát!

Néhány tanács az agyag kezeléséhez:

Az agyagot vastagabb szövetbe csomagoljuk, és műanyag zsákban tároljuk. A szövetre kevés vizet öntve az agyag megtartja képlékeny állapotát, illetve a kiszáradt agyag ezzel a módszerrel, gyúrás nélkül is, néhány nap alatt újra képlékeny lesz. Túl sok víz eláztatja az agyagot, a túlkévéstől száraz, töredező lesz. Huzallal, damillal vagy késsel darabolható. A tárgyak részeit víz, vagy híg agyagpép segítségével dolgozhatjuk össze. A kész tárgyak kiszáradása lassan történjen (pl.: műanyag fóliával lazán letakarva), mert a vastagabb, nagyobb darabok a gyors száradáskor megrepedeznek. Ha van lehetőség a kiégetésre, akkor a felhasznált agyagot alakítás előtt alaposan át kell gyúrni, nehogy légbuborék maradjon benne. Ha nincs égetőkemence, akkor a kisebb tárgyak a följük rakott táborfű segítségével kiégethetők (másnap, a kihűlt hamuból kiszedjük és lemossuk őket). Fontos, hogy tárgyaink nagyon szárazak legyenek, a tüzet pedig kevés tüzelővel, lassan indítsuk.

Javasoljuk, hogy az agyag résztermék tárgyalásakor mutassunk fotókat, esetleg filmrészleteket a fazekek munkájáról. A tanmenetben javasolt kiegészítő feladatok az órán differenciálásra jól felhasználhatók.

A PAPIR

Fontos tanácsok: 1. osztályban csak könnyen megmunkálható lágypapírokat használjunk! Ragasztáshoz leginkább a különböző stífteket ajánljuk (a nem káros oldószert tartalmazó folyékony ragasztók nagyon lassan száradnak). A keletkező papírhulladékot lehetőleg szelektíven gyűjtessük össze a gyerekekkel, közösen vigyük papírgyűjtésbe.

A papír részterem 1. órájának (tanmenet 6. óra) kb. felében a papír vizsgálatát ajánljuk. Vizsgálandó tulajdonságok: gyűrhetőség, hajtogathatóság, téphetőség, nyírhatóság. Az eredmények rögzítésére szolgál a 10. oldal táblázata különböző fajtájú lágypapírok és keménypapírok folyamatos összehasonlítása a fenti szempontok szerint.)

A vizsgálathoz a következő lágypapírokat ajánljuk: szalvéta, hajtogatólap, egy oldalon színezett papír, írólapok stb.

Tudatosítsuk a gyerekekkel a vizsgálat eredményeképpen, hogy a hajtogatási feladatokhoz a lágypapír az alkalmas!

A hajtogatás frontális, ütemezett munka legyen! Az első csákó nagyméretű, használható legyen! Differenciált foglalkoztatásként a 11. oldal képei alapján további csákók (különböző méret) önállóan is hajtogathatók.

A papír résztema 2. óráján (tanmenet 7. óra) az előző órai anyagvizsgálat tapasztalatai alapján a 2. melléklet segítségével el kell dönteni, hogy milyen funkcióra, milyen fajta papírt használunk (doboz → kellő tartás, csomagolópapír → kellően hajtogatható, alakítható).

A 2. melléklet képei sorban: 1. papír mosószeres doboz; 2. papír irattartó; 3. papírdoboz; 4. írólap; 5. csomagolópapír; 6. papír zsebkendő

A TEXTIL

A résztema 1. órája (tanmenet 12. óra) a textíliák néhány természetes alapanyagát ismerteti (eredet), és a fonás műveletét tudatosítja. A mtk. 16. oldalán a felső képeken bal oldalon virágzó lentábla, jobb oldalon bárányok láthatók (a len és a gyapjú textil alapanyagok). Az alapanyagokból fonal készül, a fonalból szövással, hurkolásos módszerekkel textília válik.

Minden gyerek próbáljon kis fonalat sodorni (gyapjúkócból vagy pamutvattából).

A mtk. 17. oldalán az 5. melléklet segítségével készíthető fonalkészítési folyamat lépéseit, műveleteit nevezzék is meg (birkanyírás, mosás, fésülés, festés, fonás, gombolyítás).

A textil résztema 3. órája (tanmenet 14. óra) anyagvizsgálattal induljon. A fonal szakíthatóságát vizsgálja lehetőleg minden tanuló.

A résztema 4. órája (tanmenet 15. óra) kezdődjön a filc anyag megismerésével (minden gyerek). Lehetőleg nagyítóval állapítsák meg a tanulók, hogy rendezetlen szálak tömegéből áll → nemez.

ANYAGVIZSGÁLAT 1-2. **(TANMENET 17., 18. ÓRA)**

Fontos tanácsok: A vizsgálatokat 4-5 fős csoportokban végezzék a gyerekek! A vizsgálandó anyagok összegyűjtését érdemes időben (már 1-2 héttel korábban) elkezdni. A mtk. 22. és 23. oldaláról fóliamósolatot (lehetőleg színesben) készítve a rögzítés és az ellenőrzés nagyon könnyű lesz. Attól függően, hogy a vizsgált tulajdonság mennyire jellemző az anyagra, a tulajdonságot jelölő oszlopba egy vagy két jelet (C) írjanak a tanulók.

A táblázatba rajzolt dolgok esetében fontos, hogy ne a tárgyat neveztessük meg, hanem az anyagát (pl.: nem írólap, hanem papír; nem kulcs, hanem fém stb.).

A mtk. 22. és 23. oldali táblázatokban jelöltük az anyagok nevét és a vizsgálat eredményét.

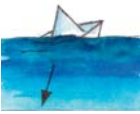

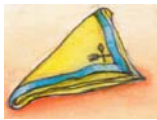

A 23. oldal táblázatában található befőttes fedél vízszintesen, a hátára fordítva úszik, élével a vízre helyezve elsüllyed. Ennek analógiájára a kellően vékonyra és tálszerűre alakított gyurma is úszik, ami tömbszerűen elsüllyed.

Fontos mozzanata ez, az anyag *alakja* (szerkezete) → *tulajdonságai* → *felhasználhatósága* összefüggés megláttatásának, tudatosításának.

ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN

	kemény	puha	hajlékony	merev
		×	× ×	
	×		×	×
		× ×	× ×	
	×		×	×
		×	× ×	
	×		×	
	×		×	
	×			×
		×	× ×	

				
	XX			XX
	X			XX
		XX		XX
		XX		
	X			
		XX		
		XX		

Formázd úgy a gyurmát, hogy ússzon!
Rajzold le!

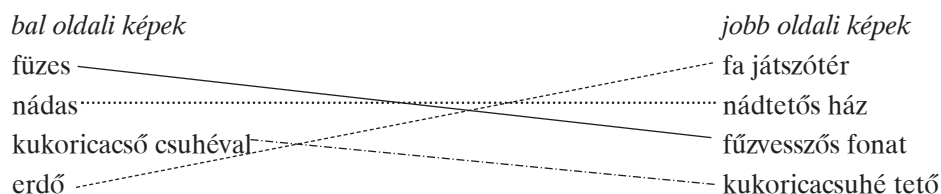
TERMÉSZETES ROSTOS ANYAGOK

Fontos tanácsok: A témakör a mtk. 25. old. eredetvizsgálataival kezdődjön (tanmenet 19. óra kb. első 10 perc).

A felhasználni kívánt szalmát és fűz vesszőt (egyéves, vékony vesszők) előre be kell áztatni. Langyos vízben a szalma kb. fél óra után, a fűz vessző 45 perc – 1 óra után felhasználható.

Kerüljük a túláztatást (áztatási idő max. 12 óra). A fel nem használt, de beáztatott anyagokat újságpapírra helyezve kiszáríthatjuk, és máskor újabb áztatás után felhasználhatjuk.

A mtk. 25. old. feladatának megoldásához az 1. óránál leírtak segítenek.

A mtk. 24. oldalán: A szalma megmunkálása előtt a felső képek segítségével meg kell beszélni a szalma eredetét (bal oldali képen gabonátábla, jobb oldali képen aratás utáni szalmagyűjtés)!

Szalmababák páros munkában készüljenek!

Résztéma 2–3. órája: Kunyhókészítés (tanmenet 20–21. óra)

Fontos tanácsok: Az agyagtalpnak kellően vastagnak kell lennie (kb. 3 cm), hogy a beleszúrt hurkapálcák, vagy vékony botok megfelelően stabilak legyenek, tövükben az agyag még egy kissé fel is húzható. Fűz vesszővel befenni csak a talp kiszáradása után lehet. Száradnia lassan kell (műanyag fóliával lazán letakarva, fűtőtesttől távol), különben szétreped. A tetőhöz használt kukoricacsuhét itt ne feltétlenül áztassuk be, hogy tartása legyen a munkavégzés közben. A fűz vessző befonása után a kilógó végeket csípőfogóval vagy metszőollóval a tanító vágja le.

ÉPÍTÉS

A témakör tanításánál lehetőség nyílik a térszemlélet fejlesztésére, a műszaki kommunikáció egyes elemeinek megismerésére, a konstruálóképesség, a figyelem fejlesztésére.

A téma 2. órája (tanmenet 23. óra)

Az osztatlan körvonalrajzra való építést (mtk. 29. o. és 9., ill. 11. melléklet) megkönnyíti, ha az osztott-ra készült építmény elemei nem keverednek a készlet más elemeivel.

A téma 6. órája (tanmenet 27. óra)

A mtk. 33. oldali táblázatában az anyagok kerüljenek megnevezésre (a 17–18. tanmeneti órához hasonlóan)!

A rajzok fentről lefelé: papír (boríték); üveg; fa (deszka); fém (szeg); textil (szövet); agyag (agyaggyaló) – ez a kerámiák anyaga.

Az üres utolsó sorba tetszőlegesen más anyag beilleszthető.

A LEGO-val történő építéshez (tanterem és lakószoba – 28–29. óra) csoportmunkában még ezen az órán készüljenek tervrajzok! Válasszuk ki csoportonként a legjobb terveket!

A téma 7–8–9. órája (tanmenet 28–29–30. óra)

Az építés történjen csoportban, tanítói segítséggel meg kell szervezni a csoporton belüli munkamegosztást! Az összes elkészült munkát minden csoport figyelje meg és értékelje! A feladatok elvégzésére alkalmas bármely típusú LEGO alapkészlet, kiegészítve egyéb típusokkal. LEGO hiányában dolgozzunk fémépítővel!

KÖZLEKEDÉS

A témakör feldolgozása a biztonságos közlekedésre nevelést, a helyes közlekedési magatartásformák kialakítását szolgálja. Kiemelten fejleszti a figyelmet.

Fontos tanács: A közlekedési jelzések megismerésén túl kerüljön előtérbe konkrét közlekedési helyzetek vizsgálata a közlekedésbiztonság szempontjából (pl.: a tanulmányi sétán is)!

A téma 2. órája (tanmenet 33. óra)

A mtk. 41. oldal feladata a 15. melléklet segítségével oldható meg. A feladat lényege, hogy különféle gyalogosközlekedéssel kapcsolatos helyzetekhez megfelelő, biztonságos magatartást ábrázoló képeket válasszanak a gyerekek.

A 15. melléklet képei helyes és helytelen szituációkat ábrázolnak:

1. Helyesen, a busz előtt, kijelölt helyen kelnek át a gyerekek.
2. Helyesen, a járda felé száll ki az autóból a gyerek.
3. Helytelenül, az aluljáró helyett az úttesten szaladnak át a gyerekek.
4. Helytelenül, nem a kijelölt helyen kelnek át a túloldalra az iskolások.
5. Helytelenül, a busz mögül kilépve, nem a kijelölt helyen átkelő gyerekek.
6. Helyesen, kijelölt helyen átkelők.
7. Helytelenül, az úttest felé száll ki az autóból a gyerek.
8. Helyesen, az aluljárón átkelő gyerekek.

A témakör 3. órája (tanmenet 34. óra)

Tanulmányi séta. A séta előtt feltétlenül adjunk megfigyelési szempontokat! Figyeljék meg a gyalogosközlekedés jelzéseit, veszélyes és biztonságos gyalogosközlekedési helyzeteket!

Közlekedjen az osztály tömegközlekedési eszközzel! Előtte feltétlenül meg kell beszélni a tömegközlekedésben való részvétel szabályait!

A témakör 4. órája (tanmenet 35. óra)

Az iskolába vezető út feladata jól szolgálja az önálló közlekedésre való felkészülést. Segíti a helyes utcai tájékozódást, a tudatos, figyelmes közlekedést. A feladat kapcsán lehetőség van az út veszélyes helyeinek, közlekedési helyzeteinek a megbeszélésére is.

A témakör 5. és 6. órája (tanmenet 36–37. óra)

Igen szemléletesen hívja fel a figyelmet a közlekedésbiztonság egyik legfontosabb problémájára, a megfelelő láthatóságra.

A sötét alapon lévő figurák felöltöztetéséhez a 17. mellékleten kívül más színes papírok is felhasználhatók. Lefedésükhöz nagyobb papírdarabok is használhatók, nem kell követni az ajánlott felosztást.

A téma feldolgozásához igen jó segítséget ad pl.: a cipősdoboz újrafelhasználásával készíthető sötétkamra. A kamrába jutó fény mennyisége a tetejére vágott hosszú rés lefedettségével szabályozható.

Fontos, hogy a doboz belseje fekete legyen (használjunk temperát vagy tust).

7. AZ 1. OSZTÁLYOS TANMENETJAVASLAT

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
ANYAGOK A KÖRNYEZETÜNKBEN								
1.	Anyagaink és tárgyaink eredete.	természetes és mesterséges anyagok, anyag-átalakítás	ismerkedés a munkatankönyvvel; a megfelelő képek megfigyelése és összekapcsolása, természetes és mesterséges anyagok szétválogatása			mtk. 5. oldal természetes és mesterséges anyagok	frontális, közös	
AZ AGYAG								
2.	Képlékeny anyag tulajdonságainak vizsgálata.	képlékenység, gömb	gömbölyítés, lapítás, sodrás, agyag tulajdonságának vizsgálata	agyagtorta	agyag	mtk. 6. oldal	frontálisan szervezett egyéni	asztaldísz, száraz virággal
3.	Fazekasmesterség, anyagmegmunkálás, edényképzés felrakással.	fazekasság, kerámia	lapítás, sodrás, felrakás, nedves eldolgozás	virágceszerép	agyag, víz	mtk. 7. oldal, képek a fazekas-műhelyről	frontálisan szervezett egyéni	
4.	Anyagmegmunkálás, edényképzés mélyítéssel, fedélkészítés minta segítségével.	minta, alak, mélyítés	lapítás, gömbölyítés, mélyítés, agyag vágása	fedeles edény	agyag, víz, műanyag pohár, agyagozókés	mtk. 8. oldal	frontálisan szervezett egyéni	
5.	Műveleti sorrend összeállítás, agyag nyújtása, vágása, összedolgozása.	műveleti sorrend	műveleti sorrend kivágása és beragasztása, agyag nyújtása sodrófával, agyag vágása minta után, összedolgozás ajánlás: kiskutya, edény stb. készítése (pl.: szabadidős foglalkozáson)	kutyaház	olló, ragasztó, agyag, víz, agyagkés, sodrófa, vízestál, minta (papírdoboz)	mtk. 9. oldal és 1. melléklet	önállóan szervezett egyéni munka az 1. melléklet segítségével, és frontálisan szervezett egyéni munka	kutya, tál, csont stb.

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
A PAPÍR								
6.	A papír tulajdonságainak vizsgálata, gyűrhetőség, hajthatóság, téphetőség, nyírhatóság. A tapasztalt tulajdonságok és a felhasználás kapcsolata, hajtogatás.	lágú- és kemény-papír felhasználhatósága	anyagvizsgálatok gyűréssel, hajtogatással, tépéssel, nyírással a vizsgálati tapasztalatok rögzítése (10. old. táblázat), papírhajtogatás	csákó	különböző fajtájú papírok	mtk. 10–11. old. kemény és lágú minták	frontálisan szervezett egyéni munka, és frontálisan szervezett, ütemezett munka	csákó színezése
7.	A papír tulajdonságainak vizsgálata és a tapasztalatok rögzítése, hajtogatás.		anyagvizsgálatok gyűréssel; a 2. melléklet segítségével a tapasztalatok rögzítése a 12. old. táblázata alapján; papírhajtogatás	halacska	különböző fajtájú papírok és papírtárgyak, olló, ragasztó	mtk. 12. old. és 2. melléklet	frontálisan szervezett egyéni munka, és frontálisan szervezett, ütemezett munka	akvárium készítése
8.	Papírhajtogatás a hajtogatás rajzjeleinek tudatosításával. A megfelelő siklás feltételeinek megfigyelése a siklórepülő kipróbálása során.	siklórepülő	papírhajtogatás, kipróbálás	többféle siklórepülő	hajtogatópapír, színes ceruza	mtk. 13. oldalának képei, videofilm a repüléssel kapcsolatban	frontálisan szervezett, ütemezett munka	színezés
9–10.	Az anyagtakarékosság, a megfelelő hulladékkezelés jelentősége. Tézés, nyírás, foltragasztás műveleteinek megismerése és alkalmazása.	hulladék, anyagtakarékosság, alaklemez	Alaklemez körülrájzolása, nyírás, tézés, foltragasztás	zacskóbábok	papírzacskó, színes papírok, alaklemezek, olló, ragasztó	mtk. 14. old. és a 3. melléklet	csoporthmunka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
11.	Az újrafelhasználás jelentősége. Nyírás, foltragasztás műveleteinek alkalmazása.	újrafelhasználás	alaklemezek körülrajzolása, nyírás és foltragasztás	tárolódoboz	sajtosdoboz, színes papír, alaklemez, olló, ragasztó	mtk. 15. old. és a 4. melléklet	frontálisan szervezett egyéni munka	
A TEXTIL								
12.	A textíliák természetes alapanyagai. A gyapjúfonal-készítés műveleteinek sorrendje, a fonalkészítés műveleteinek megismerése és gyakorlása.	alapanyag, fonás, sodrás	az 5. melléklet képeinek kivágása és helyes sorrendbe ragasztása; fonás		pamutvatta vagy gyapjúkóc, olló, ragasztó	mtk. 16. és 17. old. és 5. melléklet különböző textil-alapanyagok, fonalak, textíliák	frontálisan szervezett közös és egyéni munka	
13.	Fűzés és csomókötés műveleteinek megismerése és gyakorlása.		fűzés, csomókötés kipróbálása	búgógomb	fonal és nagyobb gomb	mtk. 17–18. old.	frontálisan szervezett közös és egyéni munka	
14.	A fonal szakíthatóságának vizsgálata. A szerkezet és a szakíthatóság összefüggése. A fonalak összesodrásának megismerése és a csomókötés gyakorlása.	szakíthatóság	fonal szétbontása, fonal és szétbontott fonal szakíthatóságának vizsgálata; fonal továbbsoodrásra és csomókötés	villámzárhúzóka	fonalak, műanyag, fa- vagy fémkarika	mtk. 19. old.	frontálisan szervezett közös és páros munka	
15.	A csokorkötés gyakorlása.		csokorkötés; ajánlás: díszcsomagolás gyakorlása (pl.: szabadidős foglalkozáson)		szalag és doboz	mtk. 20. old.	frontálisan szervezett közös és egyéni munka	díszcsomagolás gyakorlása (pl.: szabadidős foglalkozáson)
16.	A filcanyag megismerése és megmunkálása nyírással, ragasztással, a szabómesterség megismerése.	file, nemez, szabómesterség	alaklemez nyírása, körberajzolása, filcanyag nyírása és foltragasztás	könyvjelző	file, alaklemez, olló és ragasztó	mtk. 21. old és 6. melléklet	frontálisan szervezett közös és önálló munka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
ANYAGVIZSGÁLAT 1.								
17.	Különbféle anyagok tulajdonságainak megismerése anyagvizsgálatok, közvetlen tapasztalatok segítségével.	kemény, puha, hajlékony, merev, szilárd, folyékony	az anyagminták vizsgálata a mtk. 22. oldalának táblázata szerint		papír, pálcá, bot, fonal, agyaggolyó, huzal, kukoricacsuhé, szalma, gyurma	mtk. 22. old. – a mtk. által ajánlott anyagok és tárgyak	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett csoportos munka	
ANYAGVIZSGÁLAT 2.								
18.	Különbféle anyagok tulajdonságainak megismerése anyagvizsgálatok, közvetlen tapasztalatok segítségével. A forma és tulajdonság összefüggése a vízben való úszás szempontjából.	úszik, elmerül	az anyagminták vizsgálata a mtk. 23. oldalának táblázata szerint		üvegcád vagy tál, víz, parafadugó, hurkapálca, üveggolyó, szeg, fagolyó, kulcs, gyurma, befőttes-üveg-fedél, kavics, papírszalvéta	mtk. 23. old. – a mtk. által ajánlott anyagok és tárgyak	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett csoportos munka	
TERMÉSZETES ROSTOS ANYAGOK								
19.	Különbféle emberi célokra felhasznált természetes, rostos anyagok eredetének vizsgálata. Nedves és száraz szalma tulajdonságainak összehasonlítása. Nedves szalma megmunkálása.	rostos anyag	nedves és száraz szalma tulajdonságainak vizsgálata; átáztatott szalma kötözése, nyírása, (ajánlás: készítsetek más szalmafigurákat is pl.: szabadidős foglalkozáson)	szalmafigurák	szalma, vizesedény, olló, fűzfavessző, csuhé, nád, fa, szalma	mtk. 24. és 25. old.	frontálisan szervezett közös és páros munka	más szalmafigurák készítése pl.: szabadidős foglalkozáson
20.	Agyag és pálcá megmunkálása, lapítással, darabolással, csiszolással.	mérés	agyaggolyó lapítása, hurkapálca mérése, jelölése és darabolása pattintással, csiszolás, összeállítás (ajánlás: a munkát az agyagtalp kiszáradása után folytatni)	kunyhó	agyag, hurkapálca vagy vékony bot, csiszolópapír, mérőeszköz: színes (zöld) rúd	mtk. 26. old.	frontálisan szervezett közös v. páros munka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
21.	Áztatott fűzfavessző fonása, áztatott vagy száraz kukoricacsuhé formára alakítása. Kosárfonó mesterség.	kosárfonó mesterség	áztatott fűzfavessző fonása, a kilógó vessződarabok lecsípése, a csuhétető felhelyezése, rögzítése vesszőfonással (ajánlás: a kunyhóba és köré lakókat és háziállatokat lehet készíteni a szabadidős foglalkozáson)	kunyhó	áztatott fűzfavessző, kukoricacsuhé, az előző órai munka folytatásához; csípőfogó, olló	mtk. 27. old.	frontálisan szervezett közös v. páros munka	a kunyhóba és köré lakókat és háziállatokat lehet készíteni a szabadidős foglalkozáson
ÉPÍTÉS								
22.	Építőkészlet elemeinek megismerése.	körvonalrajz	építődoboz elemeinek kirakása és összeállítása; építés tetszés szerint		1–4. osztályos építődoboz	mtk. 7. melléklet	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett egyéni munka	
23.	Építés osztott és osztatlan körvonalrajzra.	osztott körvonalrajz	építés az építődoboz elemeivel	autó és hajó	1–4. osztályos építődoboz	mtk. 29. old. 8–9–10–11. melléklet, írásvetítőfóliákra fénymásolt mellékletek	frontálisan szervezett közös és egyéni munka	
24.	Építőelemek felismerése kicsinyített körvonalrajz alapján. Rajzlapra építés és körvonalrajz készítése.	kicsinyített rajz	melléklet rajzával irányított és szabad építés, az építmények körülrajzolása	repülő	1–4. osztályos építődoboz, rajzlap	mtk. 29. old. és 12. melléklet	frontálisan szervezett közös és egyéni munka; önállóan szervezett egyéni munka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
25.	Építés az építmények fényképei és látszati rajza alapján. Építmény látszati rajzának és fényképének párosítása.	látszati rajz	építés az építőelemekkel (a mtk. 30. oldala alapján) építményrajz és fénykép párosítása a mtk. 31. oldalának képei alapján	mtk. alapján	1–4. osztályos építődoboz, rajzlap	mtk. 30. és 31. old.	frontálisan szervezett közös és egyéni munka; önállóan szervezett egyéni munka	
26.	Építés az építmények látszati rajzai alapján. Alaprajz készítése az építmények körülrajzolásával.	alaprajz	építés az építőelemekkel, körülrajzolás	mtk. 32. oldal szerint	1–4. osztályos építődoboz, rajzlap	mtk. 32. old.	frontálisan szervezett egyéni munka	
27.	Lakószoba és tanterem berendezési tárgyainak anyaga. LEGO-ból építendő tanterem és lakószoba (gyermekszoba) tervrajzának elkészítése.	tervrajz	táblázat kitöltése a mtk. 33. oldalán, és tervrajzok készítése egyénileg és/vagy csoportosan		rajzlap	mtk. 33. old. és 34. old. írásvetítőfóliákra fénymásolt táblázat	frontálisan szervezett közös és csoportos munka	
28.	Tanterem építése tervrajz alapján LEGO-ból.		építés LEGO elemekkel	osztályterem	LEGO és tervrajz	tervrajzok és mtk. 34. old.	önállóan szervezett csoportos munka	
29.	Lakószoba (gyermekszoba) építése tervrajz alapján LEGO-ból.		építés LEGO elemekkel	lakószoba (gyermekszoba)	LEGO és tervrajz	tervrajzok és mtk. 35. old.	önállóan szervezett csoportos munka	
30.	Játszótér építése tervrajz alapján LEGO-ból.		építés LEGO elemekkel	játszótér	LEGO és tervrajz	mtk. 36. old.	frontálisan szervezett közös munka és önállóan szervezett csoportos munka	
31.	Szerkezet és tulajdonság összefüggéseinek felismerése, stabil és instabil szerkezetek készítésével és vizsgálatával.	merev és csuklózó szerkezet	építés vagy szerelés	mtk. szerint	LEGO vagy fémépítő	mtk. 37. old. és 13–14. melléklet	frontálisan irányított közös és egyéni munka	

Óra- szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
KÖZLEKEDÉS								
32.	A gyalogosközlekedés legfontosabb jelzéseinek és szabályainak megismerése. Biztonságos és veszélyes gyalogosközlekedési helyzetek felismerése.	gyalogosközlekedés, közlekedés-irányítás, gyalogosközlekedési jelzések, gyalogosközlekedési szabályok, jelzőlámpa, jelzőtábla	gyalogosközlekedés jelzéseinek közös értelmezése, gyalogosok számára biztonságos helyek jelzése (mtk. 38. oldal), biztonságos és veszélyes gyalogosközlekedési helyzetek jelölése			mtk. 38. és 39. old.	frontálisan irányított közös munka	
33.	A biztonságos és veszélyes gyalogosközlekedési helyzetek felismerése.		biztonságos és veszélyes gyalogosközlekedési helyzetek jelölése (mtk. 40. old.) és a helyes gyalogosközlekedést ábrázoló képek kiválasztása (15. melléklet), beragasztása (mtk. 41. oldalra)		olló, ragasztó	mtk. 40. és 41. old. és a 15. melléklet	frontálisan irányított közös és egyéni munka	
34.	Tanulmányi séta. A gyalogosközlekedési jelzések megfigyelése. Veszélyes és veszélytelen közlekedési helyzetek megfigyelése. A tömegközlekedés gyakorlása.	tömegközlekedés	közös séta és megfigyelés, tömegközlekedési eszközök közös használata				frontálisan irányított közös munka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
35.	A tanulmányi sétán tapasztaltak felidézése és rögzítése. A tanulók iskolába vezető útjának állomásai, veszélyes és veszélytelen helyzetei, közlekedési jelzések.		a tanulmányi sétán tapasztalt veszélyes és veszélytelen közlekedési helyzetek és megfigyelt jelzések felidézése és rajzos rögzítése (mtk. 41. oldal); a tanulók iskolába vezető útjának képekkel történő rögzítése (16. melléklet és mtk. 42. oldal); veszélyes és veszélytelen közlekedési helyzetek és azok jelzéseinek megbeszélése		olló, ragasztó	mtk. 41. és 42. old. és a 16. melléklet	frontálisan irányított közös és egyéni munka	
36–37.	Sötétben való biztonságos gyalogközlekedés feltételeinek megismerése. Kísérleti eszköz készítése a sötétben való láthatóság megfigyeléséhez. Megfigyelések a kísérleti eszközzel.	láthatóság	sötétben jól látható színek az öltözködésben (mtk. 43. oldala és a 17. melléklet); válogatás, nyírás, ragasztás, sötétdoboz készítése (mtk. 43. old.) és kipróbálása	sötétdoboz	olló, ragasztó, doboz, víz, festék, ecset, festékestál	mtk. 43. old. és 17. melléklet	frontálisan irányított közös és egyéni munka	

8. A 2. OSZTÁLYOS MUNKATANKÖNYV

Témakörök és ajánlott óraszámok:

1. A környező világ: 2 óra
2. Közvetlen környezetünk: 5 óra
3. Tervezés, az anyagok felhasználása (20 óra)
 - Az agyag: 3 óra
 - A papír: 7 óra
 - A textil: 4 óra
 - Természetes, rostos anyagok: 6 óra
4. Tervezés, építés: 5 óra
5. Közlekedés: 5 óra

A KÖRNYEZŐ VILÁG

A témakör tanításának elsődleges feladata a természetes és mesterséges környezet összehasonlítása, ezeknek megfigyelése a tanulók lakókörnyezetében. Az életkörülmények javítására irányuló tudatos emberi tevékenység néhány mozzanatának elemzése.

A témakör 2. óráján (tanmenet 2. óra) a mtk. 6. old. 5. feladat megoldása:

Különböző lakóterek, házak építésével; nyílászárók (ablak, ajtó) használatával; fűtő- és hűtőberendezésekkel; villámhárítóval; hófogókkal, hótolókkal; aszfaltútépítéssel; esernyővel; az időjárásjelentés figyélésével stb.

A mtk. 6. old. 6. feladatában a képek sorrendjével történetiségre utaltunk (barlang, kunyhók, jurta, faház, nádtetős vályogház, téglaház, emeletes téglalakóház, betonszerkezetes v. panelház).

KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK

Ebben a témakörben a tanulók legközvetlenebb környezetét (otthon-háztartás, osztályterem, alapvető szolgáltatás) és néhány életviteli kérdést vizsgálunk.

Fontos tanács: a felhasznált anyagok lehetőleg hulladékok, már máshol felhasználtak legyenek (pl.: dobozok, színes csomagoló- és egyéb papírok). A keletkező további hulladék szelektív kezeléséről gondoskodjunk (lásd Alapelvek, 5. pont).

A témakör 1. és 2. óráján (tanmenet 3–4. óra) olyan díszítőfelület is készíthető, amely faliújságként is használható (pl.: hullámpapírból), akár gyermekmunkák elhelyezésére.

A témakör 4. órája (tanmenet 6. óra):

A tananyag feldolgozását mindenképpen előzze meg az üzenetküldés múltjának felidézése, majd a mtk. 10. oldal tetején a rövid indukciós szöveg elolvasása! Az óra folyamán kerüljön sor a pontos levélcímzés megtanítására, ami összekapcsolható magyarórai levélírással is! Érdekes lehet, ha a tanulók akár egymásnak is küldenek levelet a posta útján.

TERVEZÉS, AZ ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA

Általános tudnivalókat lásd a kézikönyvben az 1. oszt. mtk. 1. témakörénél.

Ezenkívül nagyon fontos, hogy az anyagátalakítások során jelenjen meg a műveletek megnevezése, és egyre nagyobb hangsúlyt kapjon a műveletek sorrendjének önálló megtervezése.

AZ AGYAG

Fontos tanács: Lásd a kézikönyvben az 1. oszt. mtk. 1. témakörénél.

Ezeken túlmenően keressük az agyag eredetét, emeljük ki, hogy a természetes környezetből bányászással jutunk hozzá.

A résztema 1. óráján (tanmenet 8. óra) ügyeljünk arra, hogy az agyag kellően nedves legyen, mert a szal-

vétatartó oldalainak felhajításakor elrepedhet. A megmunkálás előtt végeztessük el a mtk. 12. oldal 2. feladatát, az anyagvizsgálatot és csak ezután készítsük el a munkadarabot! Fontos, hogy az agyag kellően vastag (kb. 1 cm) legyen, a felhajítás pedig lassan történjen.

A résztema 2. (gyertyatartó) és 3. (fedeles doboz) órája (tanmenet 9. és 10. óra):

A gyertyatartó részeit, a fedeles doboz oldalait, a fedélre a fogantyút alaposan dolgozzuk össze agyagpép és vékony agyaghurkák segítségével, különben a részek különválnak!

A mtk. 14. oldalán a 4. feladathoz az 1. mellékletből a következő a helyes sorrend: 1. nyújtás; 2. formára vágás (tároló rész); 3. az oldalak felhajítása; 4. formára vágás (fedél); 5. a fedél; 6. a doboz.

A formára vágáshoz készítsen a tanító alaklemezeket (az agyag mennyiségétől függően nagyobb, kisebbet). Mind a doboz, mind pedig a fedél kb. 1 cm vastag legyen!

A PAPÍR

A résztema 3. órája (tanmenet 13. óra):

A nedvszívó képesség vizsgálata után (mtk. 16. old. 6. feladat) beszéljük meg, hogy hol használjuk fel ezt a tulajdonságot (pl. papír zsebkendő, szalvéta, itatóspapír, vécépapír, papírtörülköző).

A résztema 4–5–6. órája (tanmenet 14–15–16. óra):

A ceruzatartó készítésének helyes műveleti sorrendje (mtk. 17. old. 7. feladat és 3. melléklet): 1. anyagok, eszközök; 2. a borítópapír elkészítése (lehet a 2. melléklet szerint); 3. a borítópapír ragasztása; 4. jelölés (alaplapp); 5. nyírás; 6. alaplapp ragasztása; 7. díszítőelemek; 8. díszítés.

A ceruzatartóval gyorsan elkészülő tanulók differenciált foglalkoztatására alakíthatunk csoportokat a mtk. 17. old. 8. feladat elvégzésére (legalább 1,5 óra szükséges hozzá). Feltétlenül készítsenek tervrajzot!

A TEXTIL

A résztema 1. órája (tanmenet 18. óra):

A mtk. 22. old. 1. feladat megoldását lásd kézikönyv 1. osztály, 12. óra

Minden tanuló nagyítóval vizsgáljon meg nemezelt, szőtt, kötött textíliákat.

Megállapítás: nemez – rendezetlen szálak
szövet – rendezett, egymást keresztező fonalak
kötés – rendezett, egymásba hurkolt fonalak

A résztema 2–3–4. órája (tanmenet 19–20–21. óra):

A táskák elkészítése 3 lépcsős munka: 1. táskák; 2. fül; 3. bojt.

A fül és a bojt elkészítése páros munkában történjen!

TERMÉSZETES ROSTOS ANYAGOK

A résztema 1. órája (tanmenet 22. óra):

Fel kell idézni az óra elején, hogy honnét nyerjük ezeket az anyagokat (ism. 1. osztályból)!

A mtk. 24. old. 1. feladatának megoldása: 1. kukoricaszár; 2. rafia; 3. kukoricacsuhé; 4. fűz vessző; 5. bot, fa; 6. szalma.

Ezek közül a rafia egy páلمانövény része (importáljuk).

A mtk. 24. old. 2. feladatának anyagvizsgálatát célszerű csoportmunkában végeztetni, itt is fontos, hogy minden tanuló közvetlen tapasztalással ismerhesse meg a tulajdonságokat, illetve a tulajdonságok változását! Az óra előtt a tanító csoportonkénti számban áztasson be a táblázatban szereplő anyagokból, és ugyanazeket szárazon is készítse elő!

Az áztatással kapcsolatos tudnivalók a kézikönyv 1. osztályos részében, ugyanennél a témakörnél olvashatók.

A résztema 2. órája (tanmenet 23. óra):

A mtk. 25. oldal képein a műveleteket neveztessük meg! Fentről lefelé 2 műveleti sor található (bal oldalon fonás, jobb oldalon sodrás):

	1. áztatás	
2. fonás		2. sodrás
3. csomózás, összekötés		3. csomózás, összekötés

A résztema 3–4. órája (tanmenet 24–25. óra):

A tutaj készítésére az eddig még nem használt kukoricaszárat használjuk. Utaljunk vissza a 22. órán tapasztaltakra (anyagvizsgálat)!

Fontos tanács: A kukoricaszárat langyos vízben kb. 1,5–2 órát áztassuk! Ekkor felpuhul és könnyebben vágható lesz. Ne legyen a szár nagyon vastag (max. felnőtt hüvelykujj vastagságú)!

Az eltérő hosszúságú tutajelemek mérésére a színesrúd-készlet kiválóan alkalmas.

A mtk. 26. old. 4. feladatához az 5. melléklet (47. old.) a helyes sorrendben tartalmazza az elkészítés lépéseit.

A résztema 5–6. órája (tanmenet 26–27. óra):

A karikakapdosó botja kb. 35 cm, a gúzsfonással készülő karika kb. 10 cm átmérőjű legyen. A rafia ajánlott hossza kb. 80 cm.

TERVEZÉS, ÉPÍTÉS

Fontos információk: A mtk. 28–29. oldali feladatok (tanmenet 28–29. óra) elvégzéséhez az iskolai Építődoboz 1–4. o. elengedhetetlenül szükséges.

A résztema 3–4–5. órája (tanmenet 30–31–32. óra):

Az építést minden esetben tervrajz készítése előzze meg csoportosan, és a csoportos építés munkamegosztását segítse a tanító! LEGO hiányában más konstrukciós készletek is használhatók.

A LEGO-val kapcsolatos információkat lásd a kézikönyv 1. osztályos részénél, az Építés fejezetben.

KÖZLEKEDÉS

A témakör 1. órája (tanmenet 33. óra):

A mtk. 31. old. 3. feladatának megoldásához a kis képekbe a tanulók be is rajzolhatják az oda való közlekedési táblákat.

A táblák el is készíthetők darab gyurma v. agyag (talp), hurkapálca (oszlop), papírdarab (tábla) felhasználásával. Napköziben akár kis terepszal is készíthető, ahol felhasználhatók.

A témakör 2. órája (tanmenet 34. óra):

A mtk. 32. oldal képeinek rajzos kiegészítésével keressenek a tanulók további lehetőségeket a gyalogosbiztonság fokozására (pl.: további gyalogátkelőhelyek v. közlekedési táblák, lámpák berajzolása)!

A tanító készítsen fénymásolatot a képről fóliára!

A témakör 3. órája (tanmenet 35. óra):

A mtk. 33. oldal 8. feladat megoldásához a 9. melléklet (53. old.) képei szükségesek.

A helyes megoldás:

1. képhez:	a 3. mellékleti kép
2. képhez:	a 4. mellékleti kép
3. képhez:	az 1. mellékleti kép
4. képhez:	a 2. mellékleti kép

A képeken látható, a gyerekeket veszélyeztető helyzeteken kívül mondjanak hasonló jellegűeket a tanulók!

A mtk. 34. old. 10. feladatban szabályosan átkelni csak a „gyalogos-labirintuson” keresztül lehet a fény-sorompó jelzésének megfelelően. Sorompók hiányában a nagyon gondos körülnézést hangsúlyozzuk!

A témakör 4. órája (tanmenet 36. óra):

A mtk. 35. oldal 13. feladata kapcsán tudatosítsuk, hogy minden közlekedési jelzésnél magasabb rendű a rendőri karjelzés (pl.: piros lámpa ellenére tovább haladhatunk, ha a rendőr ezt jelzi).

9. A 2. OSZTÁLYOS TANMENETJAVASLAT

Óra- szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
A KÖRNYEZŐ VILÁG								
1.	A természetes és mesterséges környezet megkülönböztetése. A lakóhely és környezetének megfigyelése.	természetes környezet, mesterséges környezet, lakóhely	ismerkedés a munkatankönyvvel; a tanuló lakóhelyére jellemző képek megjelölése és szétválogatása a 2. feladat szerint			mtk. 4. old.	frontális közös	mtk. 4. old. 3. feladat – gyűjtőmunka
2.	Az ember védekezési lehetőségei az időjárás káros hatásai ellen.	lakótér, ruházkodás	ruhadarabok szétválogatása évszakok szerint; különböző lakóterek megfigyelése, megnevezése			mtk. 5–6. old.	frontális közös	képek gyűjtése régi és mai lakóterekről
KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK								
3–4.	A tanterem közös díszítésének megtervezése, elkészítése az 1. osztályban megismert anyagok, eszközök és műveletek felhasználásával.	újrafelhasználás	díszítőelemek tervezése a rendelkezésre álló papírokból; kivitelezés rajzolás, tépés, nyírás, ragasztás műveletek segítségével; a keletkező hulladék szelektív gyűjtése	díszítőelemek	különböző fajtájú papírok, textilek stb.; ragasztó, olló, ceruza, festék, miltonkapocs	mtk. 7. old.	frontális közös és egyéni munka; önállóan szervezett egyéni és/vagy csoportmunka	
5.	Feladatok a családban. A házimunkák veszélyei. Munkamegosztás a háztartásban.	háztartás, házimunka, munkamegosztás	házimunkák csoportosítása a veszélyesség szempontja szerint; (mtk. 8. old. 4. f.); nemek szerinti munkamegosztás megvitatása (mtk. 9. old. 5. f.)			mtk. 8. és 9. old.	frontális közös	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
6.	A postai szolgáltatás, helyes levélcímzés megismerése.	szolgáltatás, posta, kézbesítés	a levélforgalom lépéseinek megnevezése; levélcímzés			mtk. 10. old.	frontális közös	levélírás ismerősnek, küldése postán
7.	A pénz szerepének felismerése. A takarékoság fontossága.	takarékosság	példák gyűjtése a mindennapokhoz szükséges eszközök, szolgáltatások áraiból, családi pénzbeosztásról (és mtk. 11. old. 9. és 10. feladata)			mtk. 11. old.	frontális közös	családi bevásárlás megfigyelése
TERVEZÉS, AZ ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA <i>AZ AGYAG</i>								
8.	Az agyag eredete és tulajdonságai. Az agyag megmunkálása képi és szöveges műveleti sorrend alapján.	nyersanyag, alapanyag, képlékenység, bányászat, művelet	beszélgetés az agyagról (mtk. 12. old. olvasmánya); anyagvizsgálat (mtk. 12. old. 2. feladat); anyagmegmunkálás (mtk. 12. old. 1. feladat szerint) gömbölyítés, nyújtás, formára vágás, felhajtás, díszítés	szalvétatartó	agyag, mintázófa, nyújtófa (v. papírhenger), forma, kés	túl száraz és túl nedves agyagminták a vizsgálathoz és mtk. 12. old.	frontális közös, frontálisan szervezett egyéni	a kiszáradt munkadarabok kiegészítése
9.	Az agyag megmunkálása képi és szöveges műveleti sorrend alapján. A vágás művelete.	vágás, agyagpép	gömbölyítés, mélyítés, hengerítés, vágás, összeillesztés	gyertyatartó	agyag, agyagpép, víz, mintázófa	mtk. 13. old.	frontális közös, önállóan szervezett egyéni	más formájú gyertyatartó készítése, a munkadarabok kiegészítése

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
10.	Agyaglapokból készülő tárgy műveleti sorrendjének önálló megtervezése, és az agyag megmunkálása.		műveleti sorrend kivágása a mellékletből és helyes sorrendbe állítása, ragasztása; agyag nyújtása, formára vágás, oldalak felhajtása, összedolgozás	fedeles doboz agyaglapokból	agyag, agyagpép, víz, nyújtófa, kés, alaklemez	mtk. 14. old. és 1. melléklet (39. old.)	frontális közös, önállóan szervezett egyéni munka	kiegítés
TERVEZÉS, AZ ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA								
<i>A PAPIR</i>								
11–12.	A papír eredete, felhasználási lehetőségei, újrapapír készítésének lépései. Szelektív hulladékgyűjtés, újrafelhasználás. Hulladékpapírok megmunkálása a már ismert műveletekkel.	szelektív hulladékgyűjtés, újrafelhasználás	beszélgetés a papír felhasználási lehetőségeiről, a szelektív hulladékgyűjtésről (mtk. 15. old. 1. feladat); az újrapapír készítés folyamatának elemzése a 15. old. 2. feladat képei alapján; tárolódobozok készítése hulladékpapír és doboz újrafelhasználásával	tárolódobozok	dobozok, papírok, ragasztó, olló	mtk. 15. old.	frontális közös, önállóan szervezett csoportmunka	az osztály papírgyűjtésének a megszervezése
13.	A papír tulajdonságai, nedvszívó képességének vizsgálata.	nedvszívó képesség	a papír már ismert tulajdonságainak felidézése; különböző fajtájú papírokból hajók hajtogatása, úsztatása, elsüllyedésük megfigyelése; e tulajdonság gyakorlati felhasználásának megbeszélése	papírhajók	különböző fajtájú papírok, edény, víz	mtk. 16. old. különböző fajtájú papírok	frontálisan szervezett egyéni munka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
14–15–16.	Használati tárgy készítése papír újrafelhasználásával, a műveleti sorrend önálló tervezésével (a fázisképek és műveletmegnevezés segítségével). Gyermekszoba készítése különböző hulladék anyag (papír, textil, műanyag stb.) újrafelhasználásával, a már ismert műveletek alkalmazásával, az elkészítés lépéseinek önálló meghatározásával, tervrajzkészítéssel.	tervrajz (itt vázlatrajz)	műveleti sorrend önálló összeállítása (mtk. 17. old. és 43. old.), papír, textil, műanyag hulladék megmunkálása	ceruzatartó, gyerekszoba modellje	kartonhenger, papírok, textil, kis dobozok, ragasztó, olló	mtk. 17. old., 41. és 43. old.	önállóan szervezett egyéni, önállóan szervezett csoportmunka	arányos méretű lakók készítése a szobákba
17.	Papír megmunkálása önálló hajtogatással (a hajtogatási jelek alapján).		az algoritmus képeinek értelmezése, papírhajtogatás	papírvirágok	papír, ragasztó, olló	mtk. 18–21. old.	önállóan szervezett egyéni munka	más formák hajtogatása, a munkadarabok felhasználása az osztályterem díszítésére
TERVEZÉS, AZ ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA								
<i>A TEXTIL</i>								
18.	Különböző textil alapanyagok, és textilkészítési eljárások megismerése.	kötés, textil, nemezeltetés, szövés	gyapjúfonal készítésének felidézése, műveleti sorrendjének összeállítása; textíliák és készítési módjuk összekapcsolása, textil alapanyagok megismerése			különböző eljárásokkal készült textíliák, mtk. 22. old.	frontálisan szervezett közös és egyéni munka	textilgyűjtemény készítése

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
19–20–21.	Textilmegmunkálás (műveleti képek segítségével) nyírással, varrással, fonással, kötözéssel.	varrás	nemez (filc) megmunkálása előrajzolás, nyírás, varrás műveletekkel; fonal megmunkálása fonással, kötözéssel, csomózással, varrással műveleti képek segítségével	filctáska	filc, fonalak, alaklemez, olló, tű	Zeitler Gabriella: Gyapjúvilág (OKKER), és mtk. 23. és 45. old.	frontálisan szervezett közös, önállóan szervezett egyéni munka	a táska készítése
TERVEZÉS, AZ ANYAGOK FELHASZNÁLÁSA								
<i>A TERMÉSZETES ROSTOS ANYAGOK</i>								
22.	Különböző rostos anyagok megismerése, tulajdonságaik vizsgálata.	természetes rostos anyag	megfigyelések, anyagvizsgálatok (száraz és áztatott rostos anyagok) tapasztalatok rögzítése (mtk. 24. old. táblázata)		edény, víz	különböző természetes rostos anyagok	frontálisan szervezett közös, önállóan szervezett csoportmunka	
23.	Használati tárgy készítése csuhé megmunkálásával (műveleti képek segítségével) fonás, sodrás, kötözés, csomózás gyakorlása.		áztatott kukoricacsuhé fonása, sodrása, csomózása v. kötözése	szalvétagyűrű	csuhé, edény, víz	mtk. 25. old.	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett páros munka	
24–25.	Vízi jármű készítése áztatott kukoricaszárból a műveleti lépések önálló összeállításával.		a műveleteket ábrázoló képek kivágása (mtk. 47. old.), megfelelő sorrendbe ragasztása (mtk. 26. old.); áztatott kukoricaszár megmunkálása	tutaj	edény, víz, kukoricaszár, fogvályó pálcika, színesrúd, olló v. metszőolló	mtk. 26. old. és 47. old.	önállóan szervezett egyéni	továbbfejlesztés (kabin, korlát, kormánylapát, vitorla és árboc stb.)

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
26–27.	Gyermekjáték készítése természetes rostos anyagokból (művelési képek segítségével).	gúzsfonás	áztatott fűz vessző gúzsfonása, bot (fa) darabolása, összekötözés rafiával	karikakapdosó	víz, edény, fűz vessző, bot (fa), rafia, olló, metszőolló v. oldalsípőfogó	Játékok fűből, fából, virágból c. könyvecske. Kis Természetbúvár sorozat, Passage Kiadó, 1997 és mtk. 27. old.	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett egyéni munka	karikakapdosó verseny; további játékok készítése a napközi számára
TERVEZÉS, ÉPÍTÉS								
28.	Építés osztott körvonalrajzra az építőelemekkel, körvonalrajz kicsinyítése, nagyítása négyzetrácsokon. Építés kicsinyített körvonalrajz alapján.	körvonalrajz, kicsinyítés, nagyítás	megfelelő elemek körvonalrajzra helyezése; körvonalrajz készítése, kicsinyítése, nagyítása négyzetrácsokon; kicsinyített körvonalrajzhoz építmény készítése (mtk. 29. old. 3. feladat)		1–4. oszt. építődoboz, rajzlapok	mtk. 28. és 49–50. old.	frontálisan szervezett közös, és önállóan szervezett egyéni munka	
29.	Építés látszatrajzról, építmény alaprajzának készítése, építés alaprajzról, emlékezetből.	alaprjajz, látszati rajz	mtk. 29. old. látszatrajzainak alapján építés rajzlapra, a rajzlapon alaprajz készítése; építés az elkészített alaprajzok segítségével		1–4. oszt. építődoboz, rajzlapok	mtk. 29. old.	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett egyéni munka	
30–31–32.	Házak tervezése, tervrajz készítés. Házak építése LEGO elemekből (v. fémépítőből).	tervrajz	tervrajzok készítése, lakás és iskolaépületek (épületrészek) építése a különböző funkciójú helyiségek elkészítésével LEGO-ból (v. fémépítőből)		LEGO (v. fémépítő) elemek, rajzlap	mtk. 30. old.	frontálisan szervezett közös és önállóan szervezett csoportmunka	

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
KÖZLEKEDÉS								
33.	Gyalogos- és kerékpáros közlekedés jelzései.	forgalom-irányítás, jelzőtábla, útburkolati jel, közlekedési eszköz	a mtk. 31. old. közlekedési tábláinak színezése, közös értelmezése, jelentésük rögzítése; mtk. 31. old. képeiről közlekedési helyzetek értelmezése, jelzések berajzolása			mtk. 31. old. és 51. old.	frontálisan szervezett közös, önállóan szervezett egyéni munka	mtk. 51. old., 8. melléklet – játék; táblák készítése
34.	A gyalogosközlekedés biztonságát szolgáló jelzések, technikai megoldások felismerése, rögzítése.		veszélyes gyalogosközlekedési helyek felismerése, biztonságos gyalogosútvonal tervezése kép alapján (mtk. 32. old.); a kép rajzos kiegészítése a gyalogosbiztonság további fokozásáért			mtk. 32. old.	frontálisan szervezett közös	mtk. 51. old. 8. melléklet – játék

Óra-szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
35.	Veszélyes és biztonságos közlekedési helyzetek megfigyelése képek alapján. Megfelelő közlekedési magatartás (viselkedés, öltözködés) elemzése	vasúti átjáró, fénsorompó, félsorompó, biztonsági sáv	gyalogos- és kérekpáros közlekedés vizsgálata a gyerekek és a járművezetők szempontjából a mtk. 33. és 53. old. képeinek a segítségével; a rosszul látó gyerekek megjelölése, a veszélyelhárítás közös megbeszélése; vasúti síneken való biztonságos átkelés, a vasútállomáson való magatartás elemzése (mtk. 34. old. képei)			mtk. 33. és 34. old.	frontálisan szervezett közös munka	
36.	Veszélyes és biztonságos közlekedési helyzetek és magatartás elemzése	mozgólépcső, rendőri karjelzés	a mozgólépcső helyes használatának elemzése, veszélyes és biztonságos helyzetek jelölésével; a rendőri karjelzések szerepének megfigyelése, megbeszélése; a gyerekek által tapasztalt veszélyes közlekedési helyzetek felidézése, elemzése, rajzos rögzítése			mtk. 35–36. old.	frontálisan szervezett közös, és egyéni munka	

Óra- szám	1. Tananyag	2. Új fogalmak	3. Tevékenység	4. Javasolt munkadarab	5. Anyagok, eszközök	6. Szemléltetés	7. Munkaforma	8. Kiegészítő feladat
37.	Utazás tömegközlekedési eszközzel, a tömegközlekedés megfigyelése és gyakorlása		tanulmányi séta, tömegközlekedés közös használata; a veszélyforrások elemzése, a veszélyesökkenés lehetőségeinek megbeszélése				frontálisan irányított közös munka	

10. ÓRAVÁZLATOK*

Osztály: **1. osztály**

Óraszám: **18. óra (mtk. 23. old.)**

Témakör: **Anyagok a környezetünkben – Anyagvizsgálat 2.**

Tananyag: Különböző anyagok tulajdonságainak megismerése anyagvizsgálatok, közvetlen tapasztalatok segítségével. A forma és tulajdonságok összefüggése a vízben való úszás szempontjából.

Célok és feladatok:

- Az emlékezet fejlesztése az előző órai vizsgálati eredmények felelevenítésével
- A megfigyelőképesség fejlesztése a tulajdonságok vizsgálata során
- A kísérletben való jártasság fejlesztése a kísérlet várható eredményének megfogalmazásával, valamint a gyakorlati tapasztalatszerzéssel
- A kreativitás fejlesztése a képlékeny anyag és víz kölcsönhatásának (úszás) vizsgálatával, a képlékeny anyag formájának alakításával
- A kifejezőképesség fejlesztése, a szakszerű nyelvhasználat alkalmazásával a kísérleti tapasztalatok megfogalmazása során

Szükséges anyagok, eszközök:

Parafa dugók, hurkapálcák, üveggolyók, szegek, kulcsok, fagolyók, gyurmatömbök, kövek, papírszalvéták, befőttes fedelek, víz stb.

Lehetőség szerint átlátszó kád (műanyag tál is jó), kéztörölő, tálca csoportonként.

I. Bevezető rész

Az előző órai vizsgálati eredmények felelevenítése (Anyagvizsgálat 1. óra – tanmenet 17. óra)

Rövid beszélgetés az anyagi tulajdonságok ismeretének fontosságáról (2. alapelv: anyag → tulajdonság → felhasználhatóság).

Idő: 7 perc

Mf: frontálisan szervezett közös munka

M: beszélgetés

Motiváció, célkitűzés

Kísérletező tudósok leszünk ismét!

A mai órán tovább folytatjuk az anyagokkal való ismerkedést. Megvizsgáljuk, hogy úsznak-e. Megfigyeljük, hogy az elsüllyedő anyagot hogyan tudjuk úszóvá varázsolni.

M: közlés

II. Munkáltató rész

A vizsgálandó anyagok, tárgyak felismerése, megnevezése és összevetése a mtk. 23. old. táblázatával.

A kísérlet lebonyolításának és a vizsgálati eredmények táblázatban való rögzítésének megbeszélése.

A vizsgálat várható eredményének (tipp) megbeszélése és rögzítése a mtk. 23. old. táblázatába (más szín a tipp és más szín a tapasztalás.)

Idő: 33 perc

Mf: frontálisan szervezett közös munka

M: beszélgetés, szemléltetés

A kísérletek elvégzése a megfigyelések rögzítése, közben folyamatos tanítói ellenőrzés és igény szerint segítségadás, a csoporton belüli munkamegosztás irányítása.

Mf: önállóan szervezett csoportmunka

M: kísérletezés, ellenőrzés

* Az óravázlat második részében használt rövidítések: Mf = munkaforma; M = módszer.

A tippek és a tapasztalatok összevetése (a mtk. 23. old. táblázatának lehetőség szerint színes másolata fólián).

Mf: frontálisan szervezett közös munka

M: beszélgetés, szemléltetés, magyarázat

A befőttes fedél úszási kísérletének ismételt elvégzetése különböző módokon (élével, lapjával a vízre helyezve) és a tapasztalatok megbeszélése.

Mf: önállóan szervezett csoportmunka

M: kísérlet

Az elsüllyedő gyurmatömb átalakítása úgy, hogy a vízben maradjon, úszszon. A tapasztalat rajzos rögzítése mtk. 23. oldalon.

Idő: 5 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: ellenőrzés, értékelés

III. Befejező rész

Rendteremtés

Az órai munka értékelése a körülményeknek megfelelő munkafegyelem, hatékonyság, együttműködő képesség szerint.

Osztály: **2. osztály**

Óraszám: **23. óra (mtk. 25. old.)**

Témakör: **Tervezés, az anyagok felhasználása**
Természetes rostos anyagok

Tananyag: Használati tárgy készítése csuhé megmunkálásával (műveleti képek segítségével), fonás, sodrás, kötözés, csomózás gyakorlásával.

Munkadarab: **szalvétagyűrű**

Célok és feladatok:

- Az emlékezet fejlesztése az előző órai vizsgálati eredmények felelevenítésével
- A megfigyelőképesség és a vizuális kommunikációs képesség fejlesztése a műveleti képek értelmezésével
- Az anyagismeret, izom-idegkoordináció, finommozgás fejlesztése a munkadarab elkészítése során
- A kooperatív képesség fejlesztése a páros munkával végzett anyagmegmunkálással

Szükséges anyagok, eszközök:

Víz, csuhé, áztatóedény

A tanórát megelőző feladat:

A csuhé beáztatása legalább 1 órával a felhasználás előtt.

I. Bevezető rész

Beszélgetés az asztalterítésről és kellékeiről.

Idő: 10 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: beszélgetés

Motiváció, részélcélkitűzés

Készítsünk az asztalterítésnél jól használható, tetszetős szalvétagyűrűket.

Problémafelvetés

M: közlés

Milyen anyagból készíthető szalvétagyűrű?

(üveg, kerámia, fém, bőr stb.; a tanító bemutat néhányat)

Célkitűzés

M: közlés, bemutatás

Erre a célra nagyon megfelel egy természetes rostos anyag: a kukoricacsuhé is. A mai órán csuhéból készítünk szalvétagyűrűket (a tanító bemutatja a munkadarabokat), az egyiket sodrással, a másikat fonással.

M: beszélgetés, szemléltetés

Az előző órai vizsgálati eredmények felelevenítése.

(Anyagvizsgálat, a tanmenet 22. órája, mtk. 24. old. táblázat)

A műveleti lépések tanulói elemzése a mtk. 25. old. képei alapján és közös megbeszélésük.	M: beszélgetés
A műveletek tanítói bemutatása (a munkadarab elkészítése fonással és sodrással is) egy tanuló közreműködésével (a páros munka megszervezése).	M: bemutatás, magyarázat
Értékelési szempontok közös keresése és tanító általi rögzítése (táblán v. fólián a munkavégzés során látható): <ul style="list-style-type: none"> – a munkadarab használhatósága – fonás/sodrás egyenletessége – csomó szorossága – megfelelő együttműködés. 	M: beszélgetés
II. Munkáltató rész A tanulók önálló munkáját a tanító megfigyeli, ha szükséges, egyéni segítséget nyújt.	Idő: 30 perc Mf: önállóan szervezett, páros munka M: gyakorlás, munkálkodás, ellenőrzés
III. Befejező rész A munkadarabok értékelése a megbeszélte szempontok alapján. Rendteremtés. Általános értékelés.	Idő: 5 perc Mf: frontálisan közös M: beszélgetés, értékelés

Osztály: 2. osztály
Óraszám: 33. óra (mtk. 31. old.)
Témakör: Közlekedés
Tananyag: Gyalogos és kerékpáros közlekedés jelzései

Célok és feladatok:

- A biztonságos közlekedés szabályainak tudatosítása a biztonságos és veszélyes helyzetek megbeszélésével
- Az előző évben tanult ismeretek felelevenítése memóriajátékkal
- Ismeretbővítés a gyalogos- és kerékpáros közlekedésre vonatkozó KRESZ-táblák megnevezésével és megfelelő helyre helyezésével különböző közlekedési szituációkban
- Közlekedési jelzések forma és szín szerinti felismerésének tudatosítása kirakójáték segítségével
- Finommotorika fejlesztése a kirakójáték elkészítésével
- Balesetmentes eszközhasználatra nevelés
- Kommunikációs képesség fejlesztése közlekedési szituációk megbeszélésével

Szükséges anyagok, eszközök:

Olló

A tanórát megelőző feladat:

Memóriajáték, motivációs kép v. fólia készítése

I. Bevezető rész

Az 1. osztályban megismert közlekedési szabályok felidézése, veszélyes és biztonságos helyzetek ismételt elemzésével (1. osztály mtk. 38., 39., 40. oldal képeit fóliára fénymásolva).

Idő: 10 perc
Mf: frontális közös
M: beszélgetés, szemléltetés, ellenőrzés

Motiváció, célkitűzés

Ahhoz, hogy ti is egyre önállóbban és biztonságosabban közlekedhettek, a mai órától sok újdonságot tanulunk meg!

II. Munkáltató rész

Memóriajáték a közlekedési jelzések ismétlésére és az új jelzések bevezetésére – a közlekedési jelzések kártyákon (minden jelzés két kártyán is szerepel). Ezek: gyalogátkelőhely; kerékpár- és gyalogút: 1. – közös használat, kerékpár- és gyalogút; 2. – útburkolati jel kettéválasztja, kerékpárút, gyalogút; gyalogos alul- v. felüljáró; gyalogos közlekedési lámpa; Vigyázz, útépités!).

Idő: 25 perc

Mf: frontálisan szervezett közös
M: játék, beszélgetés, magyarázat

Mtk. 31. oldal 1. és 2. feladata

1. feladat: A gyalogátkelőhely jelzését (1. osztályban tanult) egészítsétek ki, hogy a jelzés helyes legyen!

Mf: önállóan szervezett egyéni munka

M: szemléltetés

Mtk. 31. oldal 3. sz. feladat: a képekhez a megfelelő jelzéseket a gyerekek berajzolják a képeken látható közlekedési helyzetek közös elemzése után.

Mf: frontálisan szervezett közös

M: beszélgetés

Mtk. 31. old. 4. sz. feladatnál a gyerekek a 8. sz. melléklet képeit a kivágás után 5–6 részre vágják fel.

Mf: önállóan szervezett egyéni

M: ellenőrzés

Balesetveszély – olló!

III. Befejező rész

A kirakós játék (mtk. 31. old. 4. sz. feladat, 8. sz. melléklet) a felvágott képek segítségével.

Rendteremtés.

Általános értékelés.

Idő: 10 perc

Mf: önállóan szervezett egyéni és frontális

M: játék, ellenőrzés, értékelés

Osztály: **1. osztály**

Óraszám: **25. óra (mtk. 30–31. old.)**

Témakör: **Építés**

Tananyag: Építés az építmények fényképei és látszati rajzai alapján. Építmény látszati rajzának és fényképének párosítása

Célok és feladatok:

- Az építészettel kapcsolatos ismeretek bővítése beszélgetés kapcsán
- A megfigyelőképesség és a térszemlélet fejlesztése az építmények valóságos és épített képei hasonlóságának felismerése által
- A reprodukálóképesség fejlesztése az építmények kép utáni megépítése révén
- A tervezőképesség fejlesztése új formák kialakításával
- A térszemlélet fejlesztése az építmények látszati rajza és fotójának összekapcsolásával, megépítésével
- Izom-ideg koordináció fejlesztése az építmények megépítése során

Szükséges anyagok, eszközök:

Az 1–4. oszt. építődoboz

I. Bevezető rész

Beszélgetés az építészetről:

- Milyen építményeket ismersz?
- Miért készülnek épületek?
- Hogyan készülnek az épületek? (tervezés – kivitelezés)

Idő: 5 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: megbeszélés

Motiváció, célkitűzés

A mai órán mi is építészek leszünk, tervek segítségével építünk.

II. Munkáltató rész

Mtk. 30. old. két felső képének elemzése (híd, lakóház – gyerekszoba)

Idő: 35 perc

Mf: frontálisan, majd önállóan szervezett egyéni munka

M: gyakorlás, szemléltetés, ellenőrzés

Mtk. 30. old. feladata:

A tankönyv fényképein látható építmények elkészítése.

Mtk. 31. old. feladata:

Folyamatos tanítói ellenőrzés és egyéni segítségadás szükség szerint.

Idő: 5 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: ellenőrzés, értékelés

III. Befejező rész

Rendteremtés, az építődoboz szabályos összerakása (segít a 7. sz. melléklet fólián kivetítve).

Általános értékelés.

Osztály: 2. osztály

Óraszám: 6. óra (mtk. 10. old.)

Témakör: Közvetlen környezetünk

Tananyag: A postai szolgáltatás, helyes levélcímzés megismerése

Célok és feladatok:

- Ismeretek nyújtása, bővítése a szolgáltatásokkal kapcsolatban, kiemelten a postai szolgáltatás
- A kommunikációs képesség fejlesztése a téma feldolgozása kapcsán
- A megfigyelőképesség fejlesztése a tankönyvi képek elemzésével
- A figyelem fejlesztése a levélcímzés összetevőinek kiválogatása és alkalmazása során

Szükséges anyagok, eszközök:

Levélboríték

I. Bevezető rész

Motiváció: a tanító felolvas egy „számára íródott” levelet, lehetőleg felbélyegzett, postán érkezett borítékból.

Idő: 15 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: beszélgetés, magyarázat

Beszélgetés: írásos üzenet továbbításának lehetőségeiről (futár, galambposta, morze távíró, telefax, internet ... posta)

Beszélgetés a szolgáltatásokról, a postai szolgáltatás kiemelése

Motiváció, célkitűzés

Ma mi is megismerjük az írásos üzenet egyik módját: a postai szolgáltatást. Megtanuljuk a levél címzését.

II. Munkáltató rész

A mtk. 10. old. felső szövegének olvasása, megbeszélése.

Idő: 25 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

és önállóan szervezett egyéni

M: szemléltetés, ellenőrzés, magyarázat, gyakorlás, beszélgetés

A mtk. 10. old. 6. sz. feladat megbeszélése.

A mtk. 10. old. 7. sz. feladat önálló megoldása.

A mtk. 10. old. 8. sz. feladat megoldása.

A pontos levélcímzés megismerése, levélcímzés (minden tanuló kapjon borítékot).

A levél postázásának megbeszélése (bélyeg, postaláda v. postahivatal).

III. Befejező rész

Szorgalmi feladat adása, javaslat: a tanulók írjanak egymásnak, családtagjaiknak v. ismerőseiknek levelet.

Idő: 5 perc

Mf: frontálisan szervezett közös

M: beszélgetés, értékelés

Általános értékelés.

AJÁNLOTT IRODALOM

- BARFF–BURKHARDT–MAIER: *Nagy színes barkácskönyv gyerekeknek*, Pesti Szalon Könyvkiadó, Bp., 1994
- BARFF–BURKHARDT–MAIER: *Nagy színes barkácskönyv gyerekeknek 2.* Pesti Szalon Könyvkiadó, Bp., 1995
- BEKE MÁRIA–BUBCSÓ KLÁRI: *Játék természetes anyagokkal*, Magyar Könyvklub, Bp., 1999
- BERHIDAI–FÉNYI–KISS: *Máktündérek, csutkanépek*, Móra Ferenc Könyvkiadó, Bp., 1984
- BESSENYEI ANTAL: *Praktikus ábrázolás az óvodában BIP-füzetek*, Passage Kiadó, Bp., 1992
- KARDOS MÁRIA: *Agyagművesség*, Móra Ferenc Könyvkiadó, Bp., 1988
- Kis természetbúvár sorozat: *Játékok fűből, fából, virágból*, Passage Kiadó, Bp., 1997
- Kis természetbúvár sorozat: *Erdők, mezők játéka*, Passage Kiadó, Bp., 2000
- KRICSKOVICS–HAUI: *Origami 1., 2., 3.* Aranyhal Kiadó, Bp., 1998
- KRICSKOVICS ZSUZSANNA: *Origami 1., 2., 3.* Calibra Kiadó, Bő., é.n.
- LÁSZLÓ TIBOR: *Új KRESZ tankönyv*, Századvég Kiadó, Bp., é.n. 2000
- NAGY–VIDÁK: *Játékok vízparti növényekből*, Móra Ferenc Könyvkiadó, Bp., 1980
- PATAKI TIBOR: *Papírcsodák. ILV*. Ságvári Könyvkiadó, Bp., 1983
- PETE LÁSZLÓNÉ: *Készítsünk agyagfigurát*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1999
- PETE–KALICOV: *Készítsünk semmiből valamit*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997
- PETÓ ÉVA: *Csutkanépek*, Média Könyv-Zenemű és Lapkiadó, Bp., 1992
- SABINÉ CUNO: *Száz ötlet, száz játék*, Cicero, Bp., 1993
- ZEITLER GABRIELLA: *Gyapjúvilág*, Okker Kiadó, Bp., é.n.